Adina DRAGOMIRESCU

Greşeli frecvente de grafie în limba actuală

A.D. – cercetător la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti, Departamentul de gramatică, asist. univ. la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, Departamentul de Lingvistică. Doctor în filologie din 2009. Cărţi: *Ergativitatea. Tipologie, sintaxă, semantică*, 2010; *Morfosintaxa limbii române*, 2010 (în colab.); *Gramatica de bază a limbii române* (în colab.); *Eşti COOL şi dacă vorbeşti corect*, 2010 (în colab.); *101 greşeli de lexic şi de semantică. Cuvinte şi sensuri în mişcare*, 2011 (cu Alexandru Nicolae).

Cele patru articole anterioare din această serie au avut în vedere principiile ortografiei româneşti. Continuăm, în acest număr, cu prezentarea unora dintre cele mai frecvente greşeli de grafie din limba română actuală (lipsa semnelor diacritice, scrierea cu *-i, -ii* şi *-iii* la final de cuvânt, folosirea abrevierilor, scrierea cu majuscule), pentru ca, în numărul viitor, să ne concentrăm atenţia asupra folosirii cratimei.

În general, nu vom repeta greşeli de grafie (asociate adesea cu rostiri incorecte) semnalate anterior, cu ocazia prezentării principiilor ortografiei: lipsa lui *-u* final (din cuvinte ca *ambulatoriu, obligatoriu, onorariu, serviciu*), scrierea fără consoană dublă (*a înnebuni, a înnobila*), scrierea unor neologisme adaptate şi neadaptate, reglementată de principiul fonologic (vezi „Limba Română", nr. 1-2); rostirea greşită a literei *x* ca [cs], în loc de [gz], rostirea greşită a lui *e* iniţial din structura formelor flexionare ale pronumelui personal şi ale verbului *a fi* ca [e], în loc de [ie] (în *este, eram, el, ei* etc.), reglementate de principiul tradiţional-istoric (vezi „Limba Română", nr. 3-4); scrieri şi rostiri greşite de tipul *uşe,* în loc de *uşă, greşală,* în loc de *greşeală, aşează,* în loc de *aşază, înşeală,* în loc de *înşală, ghiaţă,* în loc de *gheaţă, aceiaşi fată,* în loc de *aceeaşi fată* etc., precum şi scrierea substantivelor compuse, reglementată de principiul morfologic (vezi „Limba Română", nr. 5-6); scrierea îmbinărilor de tipul *altădată* vs *altă dată, niciun* vs *nici un, bun-simţ* vs *bun simţ,* reglementată de principiul

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)

sintactic; scrierea cu majuscule a unor nume proprii omonime cu nume comune, reglementată de principiul simbolic (vezi „Limba Română", nr. 7-8).

Majoritatea greșelilor prezentate în acest număr sunt extrase din rapoartele de monitorizare a presei din România realizate la cererea Consiliului Național al Audiovizualului, de cercetători ai Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" din București și publicate periodic pe site-ul CNA, începând din 2007. Ca de fiecare dată, regulile și explicațiile care precedă prezentarea greșelilor sunt extrase din instrumentele normative oficiale în vigoare.

1. Lipsa semnelor diacritice

Semnele diacritice sunt semne grafice adăugate literelor pentru a marca, de obicei, diferențele de valoare fonetică a aceleiași litere (Șuteu 1981: 88). Conform DIN: 244, în scrierea limbii române se folosesc trei semne diacritice plasate deasupra sau dedesubtul unor litere vocale sau consoane pentru a marca deosebirea față de sunetele notate prin cinci litere de bază: **căciula** (semnul scurtimii din transcrierea fonetică): *ă;* **circumflexul / accentul circumflex** (care nu notează însă accentul tonic): *â, î;* **virgulița** (și nu sedila, așa cum se preciza în lucrări mai vechi – Șuteu 1981: 89; pentru explicații, vezi Vintilă-Rădulescu 2007): *ș, ț.*

În DIN, se mai precizează și că „în împrumuturi neadaptate, nume proprii străine sau nume de persoană românești scrise după model străin, precum și în limbile unor minorități naționale din România, se folosesc și alte semne diacritice" și că „folosirea semnelor diacritice este obligatorie pentru entitățile publice (autorități, instituții și notari), și în scrierea la calculator, conform Legii 183/16 mai 2006" (p. 244).

Scrierea fără semnele diacritice specifice limbii române este frecventă în textele de pe ecranele posturilor de televiziune, pe internet, în lucrări (școlare) redactate la calculator etc. și nu are nevoie să fie ilustrată. Pe lângă aspectul neplăcut, lipsa diacriticelor poate produce confuzii de tipul: *mari* (care poate reda fie verbul *mări,* fie adjectivul *mari*), *ca* (pentru *ca* sau *că*), *sa* (pentru *sa* sau *să*) etc.

Este de menționat că semnele diacritice specifice limbilor străine (mai ales cele din componența unor nume proprii) trebuie preluate. Nu este, prin urmare, corect să se scrie: „Fran**c**ois Hollande" (Digi 24, 15.VII; Realitatea TV, 10.VII.2012), „strada Moli**e**re" (Prima TV, 25.VII.2012), ci *Françoi**s**, Molièr**e**.*

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)

2. *Scrierea cu -i, -ii, -iii la final de cuvânt*

Greșelile de acest tip sunt destul de frecvente, pentru că scrierea corectă cu *-i, -ii* sau *-iii* la final de cuvânt presupune atât interpretarea corectă a semnificației morfologice a fiecărui *i,* cât și diferențierea corectă a scrierii de pronunțare, care este adesea înșelătoare. În cele ce urmează, discutăm numai câteva situații în care apar mai frecvent greșeli de acest tip, însă multe dintre reguli și explicații sunt valabile și pentru alte contexte similare.

• Formele de infinitiv ale verbelor de conjugarea a patra se scriu corect cu un *i.* Aceste forme de infinitiv apar atât independent (*E frumos a oferi flori*), cât și în structura unor forme verbale compuse (*voi oferi, aș oferi*). Este foarte important de reținut faptul că imperativul negativ este omonim cu infinitivul, deci formele de imperativ negativ ale verbelor în discuție se scriu tot cu un *i* (*Nu oferi flori, nu e momentul!, Nu fi obraznic!*). Trebuie acordată o atenție specială verbelor al căror radical se termină în *i,* și care, prin adăugarea sufixului *i,* se vor scrie cu doi *i* la infinitiv și la imperativul negativ (*ți-ar prii, nu te sfii!*). Vezi și GBLR: 297.

Deși regula pare destul de clară, apar adesea încălcări ale acesteia: „Nu **fii** nesimțit!" (Antena 3, 12.V.2011), în loc de *nu fi*; „Se poate ocol**ii** pe ruta DN29D Botoșani – Ștefănești" (Antena 1, 30.VI.2010), în loc de *ocoli*; „Întâmplările vieții pot **fii** dureroase" (OTV, 4.IV.2010), în loc de *fi.*

Necunoașterea structurii morfologice a cuvintelor duce la apariția greșelii inverse, unele forme verbale fiind scrise greșit cu un *i* (ca la infinitiv), în loc de doi. În exemple ca „te-ai săturat (...) să **fi** grăbit" (Prima TV, 26.VII.2012), „Îl ș**ti**?" (Kanal D, 7.VI.2010), „Dar zic să închizi camera și să **vi** să iei și tu celălalt bol" (Kanal D, 19.VI.2010), ar fi trebuit scris *fii, știi, vii,* pentru că primul *i* face parte din radicalul verbului (*fiu, fiți* etc.; *știu, știați* etc.; *vin, vine* etc.), iar cel de-al doilea reprezintă desinența de persoana a II-a plural.

• Pun probleme de scriere și substantivele masculine și adjectivele cu formă de masculin terminate în grupul consoană + *l, r* (cunoscut ca *muta cum liquida*), atunci când trebuie puse la plural, formă nearticulată sau articulată nedefinit. Formele corecte sunt: *(niște) arbitri, aștri, extratereștri, membri, socri, multipli; acri, celebri, mândri, noștri* etc. Greșeala este explicabilă prin influența pronunțării asupra grafiei: și formele nearticulate sau articulate nedefinit, și cele articulate definit (*Arbitrii au dat note mari, Celebrii actori au fost premiați la festival*) se rostesc la fel (vezi Croitor et. al 2010: 19-21, GBLR: 68, Nedelcu 2012: 37-38). În următoarele exemple, cuvintele subliniate ar fi trebuit deci scrise cu un singur *i:* „Iar strigă la arbitr**ii**!" (Antena

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)

1, 9.IV.2010); „suntem mândr**ii** de ambele flote", „suntem mândr**ii** de orice navă" (Antena 1, 30.VII.2010).

Apare însă și greșeala inversă, în care cuvinte articulate definit din seria menționată sunt scrise greșit cu un *i,* în loc de doi: „miniștr**i** făceau angajări" (Realitatea TV, 7.VI.2010).

• O atenție specială trebuie acordată scrierii formelor de plural ale adjectivului *propriu* (din aceeași clasă face parte și *straniu*) (GBLR: 229, Nedelcu 2012: 38-41): cu doi *i,* primul aparținând radicalului (vezi *propr**i**u*) și al doilea fiind desinența de plural (*forțe propr**ii***), dar cu trei *i,* când adjectivul este antepus substantivului: primul *i* face parte din radical, al doilea este desinența de plural, iar al treilea este articolul definit, preluat de la substantiv (*propr**iii** copii*). În ultima situație descrisă, se poate adăuga și pronumele clitic de dativ posesiv, într-o structură ușor pleonastică (*propr**iii-i** copii* „propriii săi copii").

• Formele posesive conjuncte atașate unor substantive nume de rudenie nu pun numai probleme legate de folosirea cratimei (*frate-său, mamă-sa, mă-sa, ta-su*), ci și de scrierea cu *ii* a substantivelor feminine însoțite de posesive conjucte la cazurile genitiv și dativ. În loc de „mă-t**i**" (Prima TV, 23.VII.2012), *sor(ă)-si,* ar trebui să se scrie *mă-tii*, *sor(ă)-sii.* Greșeala este explicabilă prin faptul că aceste forme, fiind colocviale, nu apar prea des folosite în scris, deci utilizatorii nu au conștiința problemelor de grafie pe care le pun, dar și prin faptul că structura morfologică a posesivului devine greu analizabilă, acesta preluând mărcile de flexiune ale substantivului la care se atașează.

3. *Abrevieri*

Folosirea abrevierilor pune două probleme: cum scriem abrevierile și ce abrevieri avem voie să folosim.

Pentru a răspunde la prima problemă ridicată, oferim o sinteză a regulilor formulate în DIN: 35. Majoritatea abrevierilor **sunt urmate de punct**, atunci când conțin una sau mai multe litere din partea inițială a cuvintelor abreviate (*etc., id., v.*); aceleiași reguli se supun și abrevierile prenumelor (*A., M., I.L.*). Prin tradiție, se pune punct după *dr.,* abrevierea de la *doctor.* În schimb, **nu sunt urmate de punct**: abrevierile care păstrează finala (vocalică sau consonantică) a cuvântului abreviat (*cca = circa, dl = domnul, d-ta = dumneata, vs = versus*), simbolurile elementelor chimice (*C = clor*), simbolurile unor termeni științifici și tehnici (din matematică, fizică), simbolurile majorității unităților de măsură aflate actualmente în uzul internațional (*cm, l, m, kg*), numele punctelor cardinale (*E, N, V, S*), unele abrevieri din medicină (*Rh*),

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)

abrevierile care conţin segmente de cuvinte (*TAROM*). Abrevierile compuse din iniţiale se pot scrie cu sau fără punct (*ONU/O.N.U., BRD/B.R.D.*).

Răspunsul la a doua problemă este mai complicat, pentru că numai unele dintre abrevieri (puţine) sunt reglementate de instrumentele normative. De exemplu, în DIN: 483, se dă lista abrevierilor oficiale pentru lunile anului: *ian., febr., mart., apr., iun., iul., aug., sept., oct., nov.* (de la forma veche *novembrie*), *dec.* De asemenea, sunt reglementate abrevierile unor funcţii militare: *col., g-ral/gen., gen.-mr., lt., lt.-col., lt.-maj.* etc. (vezi DOOM^2, DIN).

În textele făcute publice (prin presă, cărţi etc.), sunt însă de evitat abrevierile *ad-hoc* (care denotă neglijenţă în redactare), mai ales dacă pot produce confuzii: „Sorin Blejnar – *preş.* ANAF" (Realitatea TV, 10.III.2010); *„dir. gen."* (Prima TV, 3.III.2010); „John Monks secretar *gen."* (TVR 1, 4.VI.2010); *„şef Dep.* Politic" (B1 TV, 8.VI.2010); *„presed.* Camera Deputaţilor" (N24 PLUS, 3.VI.2010); *„dir.* investiţii" (N24 PLUS, 3.VI); „manager *Sp."* (Prima TV, 14.VI.2010); *„ing.* Comisia *pt.* Catedrala Mântuirii" (Prima TV, 14.VI.2010); „comisia *pt.* construirea Catedralei" (Prima TV, 3.VI.2010); *„Aerop.* Henri Coandă" (Prima TV, 17.IV.2010); *„dir.* medical *Spit. de Urg.* Târgovişte" (Realitatea TV, 1.IV, 2.IV.2010).

4. *Scrierea cu majuscule*

Regulile generale de scriere cu majuscule (a numelor proprii, la început de frază etc.) nu sunt încălcate decât în mod excepţional, utilizatorii limbii române fiind familiarizaţi cu ele din şcoală. Există însă şi situaţii în care alegerea literei mici sau mari nu este uşoară. În continuare, sintetizăm câteva dintre regulile formulate de DOOM^2 (LIII-LIX) şi DIN, care sunt mai frecvent încălcate în limba actuală.

• Conform lucrărilor amintite, **se scriu cu literă mică**:

– substantive care desemnează denumirile neoficiale de instituţii (*guvernul român, guvernele statelor membre ale UE*) şi numele domeniilor la care se referă o funcţie (*ministru de interne*);

– substantive comune care desemnează tipuri omeneşti denumite după numele propriu al unor personaje (*un adonis, un apolo, un don juan, un harpagon, un mitică, un păcală*), obiecte denumite după creatorul lor sau după locul de proveniență (*un marghiloman, haţegana, o havană, olandă*);

– pronumele de politeţe: *dumneata, dumneavoastră* etc.;

– articolul sau particulele din unele nume de persoane româneşti sau străine: *Ludovic al XIV-lea, Ad ad-Rahman, Ştefan cel Mare, Leonardo da Vinci, Charles de Gaule*;

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)

– substantivele comune care denumesc popoare, zilele săptămânii, lunile anului, punctele cardinale și disciplinele de învățământ, care în unele limbi se scriu cu literă mare.

• **Se scriu însă cu majusculă**:

– substantivele care desemnează marile epoci istorice și evenimentele istorice majore: *Antichitatea, Evul Mediu, Renașterea, Comuna (din Paris), Reforma, Unirea Principatelor,* inclusiv războaiele de anvergură: *Primul Război Mondial, al Doilea Război Mondial, Războiul celor Două Roze, Războiul de Independență* etc.

– substantive proprii folosite ocazional ca substantive comune (nume de obiecte denumite ocazional după creatorul lor): *trei Grigorești* „tablouri de Grigorescu", *un Stradivarius* „vioară creată de Stradivarius";

– numele de sărbători laice și religioase (*1 Decembrie, Înălțarea, 1 Mai, Schimbarea la Față*)

– numele de instituții (*Administrația Prezidențială, Avocatul Poporului, Camera Deputaților, Facultatea de Litere, Institutul de Lingvistică* etc.)

– numele de instituții folosite eliptic: *admiterea la Medicină, studentă la Politehnică, secretar de stat la Interne, lucrează în Editură de cinci ani*;

– numele complete de funcții: *Ministrul Afacerilor Externe;*

– toate locuțiunile pronominale de politețe (*Domnia Sa, Domnia Voastră, Excelența Sa, Alteța Sa, Sfinția Sa* etc.).

• Se scrie cu majusculă numai primul element din nume proprii care desemnează:

– denumirile organismelor de conducere și ale compartimentelor din instituții: *Catedra de limba română, Consiliul științific, Serviciul de contabilitate;*

– titluri de publicații periodice, opere literare, științifice, artistice, emisiuni radio-TV, documente, premii, medalii: *Adevărul literar și artistic, Amintiri din copilărie, Gramatica limbii române, Regulamentul organic, Simfonia fantastică, Tatăl nostru.*

Aceste reguli sunt încălcate destul de frecvent în uz. În continuare, vom prezenta numai câteva exemple de folosire a literelor mici în locul majusculelor (a) și de folosire nejustificată a majusculelor (b).

(a) „către **p**iața **r**ahova" (Prima TV, 18.VII.2012); „pentru a marca Ora **p**ământului în România" (Pro TV, 17.III.2011); „discursul **e**xcelenței **s**ale" (Antena 1, 23.IX.2010; Antena 3, 23.IX.2010); „Acum, în **c**amera **d**eputaților" (OTV, 14.VI.2010); „cu mana pe **b**iblie" (OTV, 6.IV.2010);

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)

(b) „23-24 **I**ulie” (Prima TV, 23.VII.2012); „Kovesi are grad de colonel, dar nu a făcut **A**rmata” (TVR Info, 20.VII.2012); „Ploile continuă în **S**ud și **S**ud-**V**est”, „Ninsori în **V**est și **S**ud-**V**est” (Prima TV, 3.III.2011); „Ploi în jumătatea **S**udică a țării” (Prima TV, 27.III.2011);

„expert în **S**ecuritate **N**ucleară” (Antena 3, 12.III.2011).

Bibliografie și sigle

1. Blanca Croitor, Andreea Dinică, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu, *Ești COOL și dacă vorbești corect*, ediție revizuită, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.
2. DIN – Ioana Vintilă-Rădulescu, *Dicționar normativ al limbii române ortografic, ortoepic, morfologic și practic,* Editura Corint, București, 2009.
3. DOOM^2 – *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române,* ediția a II-a, revăzută și adăugită, coord. Ioana Vintilă-Rădulescu, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
4. GBLR – Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Gramatica de bază a limbii române,* Editura Univers Enciclopedic Gold, București.
5. Isabela Nedelcu, *101 greșeli gramaticale,* Editura Humanitas, București, 2012.
6. Flora Șuteu, *Introducere în studiul ortografiei românești actuale*, în: Th. Hristea (coord.), *Sinteze de limba română,* ediția a doua, revăzută și mult îmbogățită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, p. 86-98.
7. Ioana Vintilă-Rădulescu, *Despre două semne diacritice din scrierea limbii române,* în: Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Limba română – stadiul actual al cercetării,* Editura Universității din București, București, 2007, p. 227-231.

BDD-A20719 © 2012 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:07:23 UTC)